

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Кафедра спортивного туризму

Скабара Р. М.

ЛЕКЦІЯ № 2

**Об'єкти природоохоронної діяльності регіону
як туристично-рекреаційні ресурси**

з навчальної дисципліни

„ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЛЬВОВА”

галузь знань 24 „Сфера обслуговування”

спеціальність 242 „Туризм”

© Скабара Р.М., 2020

© Львівський державний університет фізичної
культури ім. І.Боберського, 2020

Львів – 2020

ПЛАН

1. Поняття про природно-заповідний фонд
2. Використання об'єктів природно-заповідного фонду в туризмі
3. Об'єкти природно-заповідного фонду Львова

Природно-заповідний фонд становлять ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища.

У зв'язку з цим законодавством України природно-заповідний фонд охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною.

До природно-заповідного фонду України належать:

1. природні території та об'єкти — природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища;
2. штучно створені об'єкти — ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва залежно від їх екологічної і наукової, історико-культурної цінності можуть бути загальнодержавного або місцевого значення.

Залежно від походження, інших особливостей природних комплексів та об'єктів, що оголошуються заказниками чи пам'ятками природи, мети і необхідного режиму охорони:

1. заказники поділяються на ландшафтні, лісові, ботанічні, загальнозоологічні, орнітологічні, ентомологічні, іхтіологічні, гідрологічні, загальногеологічні, палеонтологічні та карстово-спелеологічні;

2. пам'ятки природи поділяються на комплексні, ботанічні, зоологічні, гідрологічні та геологічні.

На землях природоохоронного та історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням.

Території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися:

у природоохоронних цілях;

у науково-дослідних цілях;

в оздоровчих та інших рекреаційних цілях;

в освітньо-виховних цілях;

для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Природні заповідники — природоохоронні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони природних комплексів з усією сукупністю їх компонентів, вивчення природних процесів і явищ, що відбуваються в них, розробки наукових засад охорони навколишнього природного середовища, ефективного використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

Основними завданнями природних заповідників є збереження природних комплексів та об'єктів на їх території, проведення наукових досліджень і спостережень за станом навколишнього природного середовища, розробка на їх основі природоохоронних рекомендацій, поширення екологічних знань, сприяння у підготовці наукових кадрів і спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та заповідної справи.

На території природних заповідників забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню заповідника, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти.

Біосферні заповідники є природоохоронними, науково-дослідними установами міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонових екологічних моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

Біосферні заповідники створюються на базі природних заповідників, національних природних парків з включенням до їх складу територій та об'єктів природно-заповідного фонду інших категорій та інших земель і належать до всесвітньої глобальної мережі біосферних заповідників.

Для біосферних заповідників установлюється диференційований режим охорони, відтворення та використання природних комплексів згідно з функціональним зонуванням:

1. заповідна зона — включає території, призначені для збереження і відновлення найбільш цінних природних та мінімально порушених антропогенними факторами природних комплексів, генофонду рослинного і тваринного світу; її режим визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників;

2. буферна зона — включає території, виділені з метою запобігання негативного впливу на заповідну зону господарської діяльності на прилеглих територіях; її режим визначається відповідно до вимог, встановлених для охоронних зон природних заповідників;

3. зона антропогенних ландшафтів — включає території традиційного землекористування, лісокористування, водокористування, місць поселення, рекреації та інших видів господарської діяльності.

У межах території біосферних заповідників можуть виділятися зони регульованого заповідного режиму, до складу яких включаються регіональні ландшафтні парки, заказники, заповідні урочища.

Наукові дослідження, спостереження за станом навколишнього природного середовища та інша діяльність біосферних заповідників здійснюються з урахуванням міжнародних програм.

Національні природні парки є природоохоронними, рекреаційними, культурно-освітніми, науково-дослідними установами загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження, відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність.

До складу територій національних природних парків можуть включатися ділянки землі та водного простору інших землевласників та землекористувачів.

На національні природні парки покладається виконання таких основних завдань:

1. збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів;
2. створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів та об'єктів;
3. проведення наукових досліджень природних комплексів та їх змін в умовах рекреаційного використання, розробка наукових рекомендацій з питань охорони навколишнього природного середовища та ефективного використання природних ресурсів;
4. проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

На території національних природних парків з урахуванням природоохоронної, оздоровчої, наукової, рекреаційної, історико-культурної та інших цінностей природних комплексів та об'єктів, їх особливостей

встановлюється диференційований режим щодо їх охорони, відтворення та використання згідно з функціональним зонуванням:

1. заповідна зона — призначена для охорони та відновлення найбільш цінних природних комплексів, режим якої визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників;

2. зона регульованої рекреації — в її межах проводяться короткостроковий відпочинок та оздоровлення населення, огляд особливо мальовничих і пам'ятних місць; у цій зоні дозволяється влаштування та відповідне обладнання туристських маршрутів і екологічних стежок; тут забороняються рубки лісу головного користування, промислове рибальство й промислове добування мисливських тварин, інша діяльність, яка може негативно вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони; зона стаціонарної рекреації — призначена для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів, інших об'єктів обслуговування відвідувачів парку;

3. господарська зона — у її межах проводиться господарська діяльність, спрямована на виконання покладених на парк завдань, знаходяться населені пункти, об'єкти комунального призначення парку, а також землі інших землевласників та землекористувачів, включені до складу парку, на яких господарська діяльність здійснюється з додержанням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

На території зони регульованої рекреації, стаціонарної рекреації та господарської зони забороняється будь-яка діяльність, яка призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища та зниження рекреаційної цінності території національного природного парку.

Рекреаційна діяльність на території національних природних парків організовується спеціальними підрозділами адміністрації парків, а також іншими підприємствами, установами та організаціями на підставі угод з адміністрацією парку.

Регіональні ландшафтні парки є природоохоронними рекреаційними установами місцевого чи регіонального значення, що створюються з метою

збереження в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечення умов для організованого відпочинку населення. Регіональні ландшафтні парки організовуються, як правило, без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

На регіональні ландшафтні парки покладається виконання таких завдань:

1. збереження цінних природних та історико-культурних комплексів та об'єктів;
2. створення умов для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів і об'єктів;
3. сприяння екологічній освітньо-виховній роботі.

На території регіональних ландшафтних парків з урахуванням природоохоронної, оздоровчої, наукової, рекреаційної, історико-культурної та інших цінностей природних комплексів та об'єктів, їх особливостей може проводитися зонування з урахуванням вимог, встановлених для територій національних природних парків.

Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів і порядок його реалізації затверджуються державним органом, який прийняв рішення про організацію парку.

Заказниками оголошуються природні території (акваторії) з метою збереження і відтворення природних комплексів чи їх окремих компонентів. Оголошення заказників провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів. На території заказника обмежується або забороняється діяльність, що суперечить цілям і завданням, передбаченим положенням про заказник.

Господарська, наукова та інша діяльність, що не суперечить цілям і завданням заказника, проводиться з додержанням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених заказником, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

Пам'ятками природи оголошуються окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення, з метою збереження їх у природному стані. Оголошення пам'яток природи провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів. На території пам'яток природи забороняється будь-яка діяльність, що загрожує збереженню або призводить до деградації чи зміни первісного їх стану. Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених пам'ятками природи, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

Заповідними урочищами оголошуються лісові, степові, болотні та інші відокремлені цілісні ландшафти, що мають важливе наукове, природоохоронне і естетичне значення, з метою збереження їх у природному стані.

Дендрологічні парки створюються з метою збереження і вивчення у спеціально створених умовах різноманітних видів дерев і чагарників та їх композицій для найбільш ефективного наукового, культурного, рекреаційного та іншого використання. Дендрологічні парки загальнодержавного значення є науково-дослідними природоохоронними установами. Дендрологічним паркам місцевого значення у встановленому порядку може бути надано статус науково-дослідної установи.

На території дендрологічних парків забороняється діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню дендрологічних колекцій.

Є в Карпатах особливе місце, край мальовничих середньогірських ландшафтів, дрімучих лісів, крутих схилів і диких звірів - Сколівські Бескиди. Тут у лютому 1999 року на площі 35 684 га був створений Національний природний парк "Сколівські бескиди".

Межі парку в основному збігаються з межами природних територіальних комплексів і проходять по вододільними хребтами та руслами річок. До парку повністю або частково увійшли кілька раніше створених заповідних територій: лісовий заказник загальнодержавного значення "Сколівський", ландшафтні заказники загальнодержавного значення "Зелеміль" (частково) та місцевого значення "Майдан", заповідні урочища "Дубинське", "Сопіт", "Журавлине".

Клімат тут м'який, помірно теплий і вологий. Зима з частими відлигами, температура коливається у межах від 0 до + 5 °С. Середня температура січня - 4,5-6 °С, липня +15,6-18,0 °С.

У ґрунтовому покриві переважають бурі гірсько-лісові, дуже щербеністі ґрунти, сприятливі для росту досить численних видів, з яких лише судинних рослин налічується близько 600 видів (понад третина флористичного багатства Карпат).

НПП "Сколівські Бескиди" створено з метою збереження, відтворення та раціонального використання природних ландшафтів, що мають важливе природоохоронне, естетичне, наукове, освітнє, рекреаційне та оздоровче значення. Він є природоохоронною, рекреаційною, культурно-освітньою, науково-дослідною установою загальнодержавного значення і входить до складу природно-заповідного фонду України.

Його територія поділяється на такі функціональні зони: - заповідна зона;

- зона регульованої рекреації; - зона стаціонарної рекреації; - господарська зона.

Заповідна зона - призначена для охорони та відновлення найбільш цінних природних комплексів парку; на її території забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на її природні комплекси й об'єкти, а саме: - будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з діяльністю парку, розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку

населення, стоянка транспорту, проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін домашніх тварин поза спеціально встановленими для цього маршрутами, пересування механічних, гужових та інших транспортних засобів (крім транспорту парку), за винятком шляхів загального користування, проліт літаків і гелікоптерів нижче 2000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єру над територією НПП "Сколівські Бескиди" та інші види шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

- геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву та гідрологічного режиму, руйнування геологічних відшарувань, застосування хімічних засобів боротьби з шкідниками і хворобами рослин і лісу, усі види лісокористування, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших, рослин, збирання насіння, квітів, очерету, випасання худоби, відлов і відстріл звірів, птахів, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводять до порушення природних комплексів;

- мисливство, рибальство, завезення нових видів тварин і рослин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково-обґрунтовану ємність угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, за винятком матеріалів для виконання наукових досліджень.

Зона регульованої рекреації – призначена для короткострокового відпочинку та оздоровлення населення. У зоні регульованої рекреації дозволяється: - проведення санітарних рубок і заходів, пов'язаних із збереженням, відтворенням і ефективним рекреаційним використанням природних комплексів та об'єктів згідно з Проектом організації території парку; - регульований збір грибів, ягід, плодів дикорослих плодових рослин із додержанням природоохоронного та лісового законодавства; - обладнання туристських та еколого-пізнавальних стежок, організація природоохоронної пропаганди, короткотривалі туристські екскурсії й відпочинок населення, збір наукової інформації; - регулювання чисельності диких тварин до

оптимальної, шляхом відлову з наступним переселенням та селекційного відстрілу, спортивне полювання у межах визначених та закріплених мисливських угідь, з дозволу Мінекобезпеки України; - використання природних ресурсів для задоволення потреб працівників НПП "Сколівські Бескиди" та громадян, які постійно проживають на його території, у сінокосах, випасах, городах і паливі відповідно до встановлених нормативів; - у виняткових випадках можуть проводитись санітарні рубки, рубки, пов'язані з реконструкцією малоцінних деревостанів та влаштування протипожежних розривів, лише на підставі наукового обґрунтування і погодження з Мінекобезпеки України.

Зона стаціонарної рекреації - призначена для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів та інших об'єктів обслуговування відвідувачів НПП "Сколівські Бескиди".

У межах господарської зони проводиться традиційна господарська діяльність, спрямована на виконання поставлених перед парком завдань, знаходяться населені пункти, об'єкти комунального призначення парку, а також землі інших землевласників і землекористувачів, включені до складу парку, на яких господарська діяльність здійснюється з додержанням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

Землі, які ввійшли до складу національного природного парку, тривалий час використовувалися для вирощування та заготівлі лісової продукції. На час створення національного природного парку 15696 га (63,5% від земель, переданих в постійне користування) складала ліси першої групи, а 9006 га (36,5%) – ліси другої групи.

Місто Сколе - центр зимового туризму, розташоване на берегах річки Опір у мальовничій гірській улоговині, а навколо - вкриті хвойним лісом хребти Національного парку «Сколівські Бескиди». Через його територію проходять автомобільна і залізнична транспортні артерії міжнародного значення.

Місця, перспективні для рекреаційного використання - долина Великої річки, фортеця "Тустань" (Підгородцівське лісництво), долина річки Кам'янки (Дубинське лісництво), урочища Павлів Потік, Зелем'янка (Сколівське лісництво), місто Сколе, урочище Панасівка (Коростівське лісництво). Довгі пологі гірські схили сприяють розвитку гірськолижного спорту. Густа річкова мережа, яку утворюють притоки річок Стрий та Опір, робить цю територію особливо привабливою для літнього туризму. А ще, це - край талановитих народних умільців, самобутні вироби яких (різьблені дерев'яні речі, вишивки, килими, намиста, кераміка, предмети одягу) цінуються далеко за межами Карпат.

Влітку 2000 року промарковано туристський маршрут зі Сколе через гору Парашка до села Майдан, довжина якого становить 28 км. Екскурсії до державного історико-культурного заповідника "Тустань", до могили князя Святослава, на водоспад "Кам'янка". Організують туристичні агенства міст Трускавець та Моршин.

Надсянський регіональний ландшафтний парк створений у 1997 році в Турківському районі на площі 19428 га. Він безпосередньо межує з аналогічним польським парком у долині Сяну. Обидва ландшафтні парки включені у міжнародний польсько-словацько-український біосферний заповідник "Східні Карпати".

Надсянський ландшафтний парк створено для того щоб сформувався однорідний природний комплекс. Цей комплекс спрямований на утримання природного гідрологічного режиму річки Сян – притоки Вісли. Парк розташований у гірській місцевості із сприятливими кліматичними умовами. Середня температура в січні становить 2,3 С, а в липні 16 С. Ґрунти типові для таких місцевостей.

Ландшафтний парк розміщений на висоті 650 – 950 м. над рівнем моря. Гребні гір покриті численними тріщинами. Найвищими вершинами є Сянковська Кичера (850 м), Кичерка (769 м) і Вершок (815 м). Відсутність

промисловості та наявність комунікацій сприяють розвитку рекреації та туризму на території парку.

Природоохоронні території у місті Львові є надзвичайно важливими для збереження біотичного різноманіття.

На території міста знаходяться 3 об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення загальною площею 81,7 га (ботанічні сади Українського державного лісотехнічного університету і Львівського національного університету ім.Ів.Франка, пам'ятка садово-паркового мистецтва “Стрийський парк”) та 13 об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення загальною площею 602,7 га, до складу яких включено регіональний ландшафтний парк “Знесіння” (312 га), ботанічний сад Львівського медичного університету (1,5 га), лісопарк “Погулянка” (100,3 га), дві геологічні пам'ятки природи - “Медова печера” (1,2 га) і “Кортумова гора” (21,4 га), 8 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва (166,3 га). Окрім цього, у місті під охороною знаходиться 18 ботанічних пам'яток природи (переважно це рідкісні дерева - магнолії, платани, скупія, гінкго, тсуга та інші). Ботанічні пам'ятки зосереджені у районах старої забудови (вулиці Труша, Мушака, Котляревського та інші). Загалом, площа природно-заповідного фонду на території міста становить близько 16% від міської зеленої зони та 4% - від загальної площі міста.

Одним із найбільших і найцікавіших у всіх відношеннях об'єктів природно-заповідного фонду є створений Указом Президента України від 4 липня 1998 року Яворівський національний природний парк площею понад 7 тисяч гектарів.

Розташований він на території Українського Розточчя – вузького горбистого пасма довжиною 750 км, що простягається від Львова на південному сході до кордону з Польщею на північному заході. Через територію парку проходить Головний Європейський вододіл, що розділяє басейни річок Чорного і Балтійського морів.

Територія парку простягається своєрідним півмісяцем від села Верещиця Яворівського району до села Крехів Жовківського району. Неповторної своєрідності паркові надають численні мальовничі горби-останці із скельними виходами масивних вапняків.

Найвищою точкою на території парку є безіменна вершина з відміткою 403,6 м, а крім неї, ландшафтний колорит створюють вершини Булава (397 м), Кубин (378 м), Вівсяна Гора (387 м) та інші.

Втім, найбільшим багатством і окрасою цієї місцини є ліс, у якому переважають дуби, сосни та граби. Цікавими є острівні реліктові осередки смереки, ялиці та явора, які збереглися на північно-східній межі ареалу. У Яворівському парку зареєстровано понад тисячу видів рослин, з яких близько 30 занесено до Червоної книги. Близько двохсот видів рослин належать до категорії лікарських.

Тут можна побачити диких свиней і косуль, ондатр і оленів, лисиць і енотоподібних собак, зайців і білок, куниць і горностаїв, борсуків і річкових видр. Список птахів, що гніздяться в парку, налічує аж 150 видів! "Червонокнижними" є малий баклан, косар, чорний лелека, сирій журавель, орлан-білохвіст, скоба, гоголь, сирій сорокопуд та інші.

Яворівський парк багатий і на археологічні та історико-культурні пам'ятки. Тут відкрито низку поселень давньої людини та городищ княжої доби; на території парку та в його околицях розташовані численні поховання часів першої і другої світових воєн.

Ця місцина зберігає пам'ять про колишні села і хутори, мешканців яких відселили під час створення Яворівського військового полігону.

До речі, в постійному користуванні парку перебуває лише 2885,5 га його площі, решта – належить двом військовим лісгоспам та Товариству військових мисливців та рибалок Західного регіону України. Таке подвійне підпорядкування території парку створює низку проблем.

На території, яка прилягає до національного парку, розміщені такі, зокрема, історичні та архітектурні пам'ятки, як Василіанський монастир св.

Миколая (XVII – XVIII ст.), Троїцький костел із дзвіницею (1614 р.), церква Вознесіння Господнього (1831 р.), Успенська церква (1739 р.) і багато інших.

Яворівський парк – благодатне середовище для наукових досліджень геологів, географів, біологів, орнітологів, ґрунтознавців, зоологів, ботаніків. За роки існування парку на його матеріалах захищено понад три десятки дисертацій. А професор Люблінського університету Ян Бурачинський видав уже 5 монографій, присвячених природному багатству Яворівського національного парку.

Горбисте пасмо Розточчя є частиною європейського вододілу між Балтійським і Чорноморським басейнами, контактною зоною Східно-Європейської платформенної і Карпатської геосинклінальної тектонічних структур, межею Середньоевропейської і Північноєвропейської флористичних провінцій, історичним перехрестям слов'янських етносів, давніх і сучасних торгових шляхів.

Тому регіон Розточчя становить інтерес не лише для України і Польщі, але й для всієї Центрально-Східної Європи.

Для збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, природної, культурно-історичної спадщини, забезпечення сталого розвитку регіону створюється Розточанський міжнародний біосферний резерват (заповідник).

Він формується на базі вже існуючих природоохоронних територій Польщі та України. На території польського Розточчя функціонують один національний парк (8481,76 га) та чотири крайобразові (ландшафтні) парки загальною площею 100594 га.

До складу української частини біосферного резервату в першу чергу ввійдуть: Природний заповідник “Розточчя” (2084 га) з охоронною зоною (2100 га), Яворівський національний природний парк (7079 га), та Регіональний ландшафтний парк “Равське Розточчя” (20464 га). Ці заповідні об'єкти безпосередньо межують із найбільшим у Європі військовим навчальним полігоном, що дозволить вивчати можливі наслідки мілітарного впливу на навколишнє природне середовище.

Природний заповідник “Розточчя” функціонує з 1984 року. 92 % його території вкрито природними дубовими, сосновими і буковими лісами. Працівники заповідника мають великий досвід у збереженні цінних екосистем і веденні природоохоронного моніторингу.

Новостворений регіональний ландшафтний парк «Равське Розточчя» слугуватиме екологічним коридором між українськими і польськими природоохоронними територіями, забезпечить їх територіальну і функціональну єдність.

Об'єднання у функціональний заповідний комплекс згаданих природоохоронних об'єктів і включення їх до міжнародного біосферного резервату сприятиме покращенню його екологічної репрезентативності і, рівночасно, дозволить спільними зусиллями екологів двох країн вирішувати пріоритетні завдання по збереженню біологічної диверзитності та забезпеченню сталого розвитку в регіоні. Тому цей проект отримав підтримку на багатьох міжнародних конференціях по охороні природи Розточчя, у наукових публікаціях польських та українських вчених, у рішеннях Міністерств по охороні навколишнього середовища двох держав. Резерват матиме також вагомое значення для розвитку міжнародного туризму. Взаємне відвідування біосферного резервату сприятиме культурному зближенню та духовному взаємозбагаченню населення двох держав. В цьому полягає важливе культурне та екогуманне значення Розточанського біосферного резервату.

Рекомендована література

Основна:

1. Тімець О.Б. Краєзнавство і туризм. – Київ : Знання, 1999. – 120 с.
2. Туристичні ресурси України / Укр. ін-т туризму. – Київ : Б. в., 1996. – 348 с.
3. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / НАН України; Інститут регіональних досліджень. – Львів, 1997. – 259 с.

Допоміжна:

1. Карпин М. З. Туристично-рекреаційний потенціал Стрийського району Львівської області / Карпин Д. С., Скабара Р. М., Тимошенко Л. О. // Туристичний бізнес : світові тенденції та національні пріоритети :

- матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (9 листопада 2012 року). - Харків, 2012. - С. 40-42.
2. Лабарткава К. Туристичний потенціал Турківщини як компонент розвитку екологічного туризму району / Костянтин Лабарткава, Валентина Лабарткава // Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туризму в регіонах України : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (19-20 жовтня 2018 р., м. Львів). - Львів, 2018. - С. 59-61.
 3. Павленчик Н. Ефективність використання туристичних ресурсів Львова / Павленчик Н. // Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури та сфері обслуговування : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. – Львів, 2019. – С. 104–107.
 4. Рекреаційна географія (рекреаційний туризм, рекреаційна картографія і топографія) : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2017. – 30 с.
 5. Скабара Р. Актуальні аспекти розвитку курортів Львівської області / Роман Скабара, Андрій Кухтій, Олена Курах // Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури та сфері обслуговування : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. - Львів, 2019. - С. 76-77.
 6. Скабара Р. Актуальний стан, проблеми та напрями розвитку українсько-польського туристичного обміну (на прикладі Львівської області) / Роман Скабара // Туризм як пріоритетний напрям соціально-економічного розвитку регіону : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. - Чернівці, 2015. - С. 400-402.
 7. Скабара Р. М. Історико-культурні пам'ятки Жовківського району Львівської області у регіональному туристичному продукті / Скабара Р. М. // Актуальні проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні : теорія і практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (25 - 26 квітня 2013 р.). - Київ, 2013. - С. 216-218.
 8. Скабара Р. Передумови та основні напрями інвестування санаторно-курортного господарства Львівської області / Роман Скабара // Інноваційний розвиток національної економіки : матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.(7-8 квітня 2011 року). - Тернопіль, 2011. - С. 327-328.
 9. Скабара Р. Проблеми електоральної географії великого міста (на прикладі Львова) / Роман Скабара // Студії Політологічного центру Генеза. – 1997. - № 2. – С. 20-26.
 10. Скабара Р. М. Регіональні програми розвитку туризму як елемент державної туристичної політики : досвід Львівської області / Скабара Роман Михайлович // Interdisciplinary research: scientific horizons and perspectives : collection of scientific papers «SCIENTIA» (March 12, 2021, Republic of Lithuania). - Vilnius, 2021. - Vol. 3. - P. 170-171.
 11. Скабара Р. М. Структурно-динамічні та геопросторові процеси розвитку туристичної галузі Івано-Франківської області / Скабара Р. М. // Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені

- А.С.Макаренка. Серія: Географічні науки : [зб. наук. пр.]. – Суми, 2011. – Вип. 2. – С. 133–139.
12. Скабара Р. Сучасний стан та тенденції розвитку туризму у прикордонному Сокальському районі Львівської області / Роман Скабара, Костянтин Лабарткава, Лідія Тимошенко // Формування мереж прикордонного співробітництва України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. - Чернівці, 2011. - С. 218-220.
 13. Скабара Р. Формування спортивної та спортивно-туристичної інфраструктури в межах промислового Миколаївського району Львівської області / Роман Скабара, Світлана Кухтій // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (23–24 квітня 2020 р., м. Львів). – Львів, 2020. - С. 260-263.
 14. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. матеріалів наук.-практ. семінару (3 жовтня 2019 р., с. Гута) / Уляна Гузар, Марія Паска, Орислава Коркуна, Оріся Іжевська. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. – 64 с.
 15. Худоба В. Аналіз репрезентативності мережі великих заповідних об'єктів Західного Волино-Поділля / В. Худоба // Вісник Львівського університету. Серія географічна. - Львів, 2011. – Вип. 39. – С. 364- 370.
 16. Худоба В. Конструктивно-географічні засади оптимізації структури земельних угідь РЛП "Равське Розточчя" / В. Худоба // Вісник Львівського університету. Серія географічна. - Львів, 2014. - Вип. 45. - С. 376-385.
 17. Худоба В. Перспективи розвитку екологічного туризму у регіональному ландшафтному парку «Равське Розточчя» / В. Худоба // Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туризму в регіонах України : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (18-19 жовтня 2019 р., м. Львів). – Львів, 2019. – С. 27–30.
 18. Худоба В.В. Розточанські регіональні ландшафтні парки: особливості, структура і функціонування / В.В. Худоба // Наук. вісник нац. лісотехнічного ун-ту України. Серія: Природничі дослідження на Розточчі. – Львів, 2010. – Вип. 20.16. – С. 110–114.
 19. Худоба В. Теоретичне обґрунтування доцільності оптимізації мережі регіональних ландшафтних парків України / Володимир Худоба // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: Географія. - 2011. - № 2. - С. 242-248.
 20. Integration of Partial Least Squares Path Modeling for Sustainable Tourism Development / N. Pavlenchuk, S. Mekhovych, O. Bohoslavets, Y. Oranashchuk, V. Hotra, I. Gayvoronska // International Journal of Recent Technology and Engineering. – 2019. – Vol. 8, is. 2. – P. 4309–4312.
 21. Khudoba V.V. Theoretical substantiation of expediency of the network of regional landscape parks of Ukraine optimization. The Scientific issues of

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National pedagogical university. 2011; 2: 242-248.

22. Pavlenchyk N. Concerning the Problems of Reforming the Tourism Sphere in Ukraine / Nataliia Pavlenchyk // Using sports, culture, and social studies as means to rediscover lost values : abstract book of 6th International Conference on Science, Culture, and Sport (25–27 April 2018). – Lviv, 2018. – P. 302.